

Asia: VN/25323/2021

Luonnos valtioneuvoston huoltovarmuusselonteoksi

Lausunto Utlåtande

Lausunnot lukuun 1. Johdanto

Utlåtande om kapitel 1 Inledning

Johdanto

Johdannossa kuvataan kattavasti huoltovarmuustoiminnan tavoitteet, toimintamalli ja keskinäiset vastuut, lainsäädäntö ja muuttuneen toimintaympäristön pääkohdat. Johdannossa tuodaan hyvin esille kansallisen huoltovarmuuden koostuvan monella tapaa yhteistyöstä; yhteistyöstä julkisen ja yksityisen sektorin välillä, yhteistyöstä ministeriöiden ja huoltovarmuuskeskuksen kesken sekä yhteistyöstä ministeriöiden kesken. Kansallista huoltovarmuutta kuvaava sen laaja-alaisuus, kattavuus, keskinäisriippuvuus ja poikkisektoraalisuus, mitkä kaikki edellyttävät hyvää keskinäistä koordinaatiota, läpinäkyviä toimintamalleja, selkeitä vastuusuhteita sekä poikkisektoraalista seurantaa.

Kansallisen huoltovarmuuden kansallisen varautumisen taos todetaan olevan lähtökohtaisesti hyvä. Johdannossa todetaan myös, että useat kriittiset infrastruktuurit, kuten satamat ja erityisesti merisatamat, sekä niiden tuottamat palvelut ovat yksityisten yritysten tuottamia. Huoltovarmuustoiminta nojaa kriisitilanteissakin markkinaehtoiseen toimintaan. Nämä lähtökohdat tulevat selonteossa hyvin esille.

Lausunnot lukuun 2. Kansainvälinen yhteistyö

Utlåtande om kapitel 2 Internationellt samarbete

Kansainvälinen yhteistyö

Selonteon luonnoksessa korostetaan hyvin kansainvälisen huoltovarmuusyhteistyön merkitystä, ja varsinkin pohjoismaisen yhteistyön tärkeyttä, erityisesti Ruotsin ja Norjan kanssa.

Logistiikan merkitys todetaan kansainvälisen yhteistyön näkökulmasta. Logistiikan rinnalle olisi perusteltua nostaa erikseen (meri)satamat ja niiden toiminnallinen merkitys kansainvälisen saavutettavuuden ja markkinaehtoisuuteen nojaavan toimintamallin vuoksi. Suomen satamat ovat osoittaneet toimivuutensa, jatkuvuuden hallinnan ja varautumiskykynsä viimeaikaisten (laajojen) kriisien kuluessa (tarkoittaen erityisesti Covid-19 -pandemian aikaa).

Lausunnot lukuun 3. Huoltovarmuuden toimintaympäristön kehitys ja sen vaikutukset

Utlåtande om kapitel 3 Utveckling av försörjningsberedskapens verksamhetsmiljö och effekterna av denna utveckling

Huoltovarmuuden toimintaympäristön kehitys ja sen vaikutukset

Tässä osiossa on kiitettävästi nostettu esiin keskeiset muuttujat ja niiden vaikutukset. Ilmastomuutos ja erityisesti energiamurros vaikuttaa vahvasti satamien toimintaan osana energialähteiden ulkomaankauppaa (tuonti), jakelukanavia (vaihtoehtoisten polttoaineiden ja vähähiilisten käyttövoimien jake-lua) sekä uusien tuotantomuotojen sijoituspaikkoina (tuuli- ja aurinkovoima-ratkaisut maalla ja merellä).

Lausunnot lukuun 4. Kansalaisvarautuminen

Utlåtande om kapitel 4 Medborgarnas beredskap

-

Lausunnot lukuun 5. Huoltovarmuuden toimintamalli

Utlåtande om kapitel 5 Verksamhetsmodell för försörjningsberedskapen

Huoltovarmuuden toimintamalli

Toimintamallin kuvaus on perusteellinen. Malli on kattava ja monipolvinen, osin senkin vuoksi, että kansallinen huoltovarmuus ulottuu niin alueellisesti, toimialoittain kuin hallinnonkin puolella laajalaisesti moniin eri toimijoihin. Toimintamallin monimuotoisuus on osaltaan välttämättömyys, mutta ei voi välttyä ajatukselta, että siinä on osittain myös sellaista päällekkäisyyttä, jota niin haluttaessa voidaan virtaviivaistaa.

Kehittämisessä tärkeitä peruspilareita säilyttää ovat poolitoiminnan operatiivisuuden korostaminen, eräänlainen ”bottom-up” -tyyppinen toiminnan dynamiikka, mikä motivoi yrityksiä vapaaehtoisuuteen nojaavaa toimintaan. Sektoritoiminnan keskeisiä vahvuuksia on yksittäistä poolitoimikuntaa taikka poolia/toimialaa laajemman tilannekuvan muodostaminen ja sillä informaatiolla poolin operatiivisen toiminnan ja harjoitusten tukeminen.

Huoltovarmuuskeskuksessa omaksuttu ohjelmajohtamisen toimintamalli vahvistaa omalta osaltaan moninaisen toiminnan puitteissa painopisteiden valintaa, keskinäisen koordinaation tehostamista ja ehkäisee liian kapea-alaisten hankkeiden ja päällekkäisten projektien toteuttamista (sekä näin myös resurssihukkaa).

Selonteossa nostetaan perustellusti esille huoli huoltovarmuusrahaston rahoituksen turvaamisesta. Muuttunut turvallisuusympäristömme nostaa samoin perustellusti esille tarkastelun varmuusvelvoite- ja turvavarastoinnista ja näiden uudelleen arvioinnista.

Selonteossa on lisäksi sektorikohtainen tarkastelu huoltovarmuuden toimintamallin kehittämiseksi. Suomen Satamaliitto ry:llä ei ole erityistä huomautettavaa kuljetusten jatkuvuutta koskevaan osioon. Satamien kriittinen rooli tuodaan tarkastelussa esille sekä satamien rooli kriittisenä infraana että huoltovarmuuskriittisenä logistiikkapalveluiden tuottajana. Satamat toimivat sopimus pohjaisesti jatkuvuuden hallinnassa ja varautumisessa, eikä alalla ole tarvetta lakisääteiseen valmiussuunnitteluun palaamiselle ole.

Satamien rooli on myös hyvin tärkeä alueellisen huoltovarmuuden ylläpitämisessä ja kehittämisessä.

Lausunnot lukuun 5.1.5 Sektorikohtaisen varautumisen lähtökohtia

Utlåtande om kapitel 5.1.5 Utgångspunkter för den sektorsvisa beredskapen

-

Lausunnot lukuun 6. Sotilaallinen huoltovarmuus

Utlåtande om kapitel 6 Militär försörjningsberedskap

-

Lausunnot lukuun 7. Huoltovarmuuden kehittämislinjauksia

7.1 Huoltovarmuuden taloudelliset resurssit

Utlåtande om kapitel 7 Riktlinjer för utveckling av försörjningsberedskapen

7.1. Ekonomiska resurser för försörjningsberedskapen

-

7.2. Huoltovarmuuslainsäädännön ajantasaistaminen

7.2. Uppdatering av försörjningsberedskapslagstiftningen

-

7.3. Sektorikohtainen varautumisen ja yhteistyön kehittäminen sekä osaamisen varmistaminen

7.3. Utvecklande av den sektorsvisa beredskapen och det sektorsvisa samarbetet samt säkerställande av kompetensen

Selonteossa on lisäksi sektorikohtainen tarkastelu huoltovarmuuden toimin-tamallin kehittämiseksi. Suomen Satamaliitto ry:llä ei ole erityistä huo-mautettavaa kuljetusten jatkuvuutta koskevaan osioon. Satamien kriittinen rooli tuodaan tarkastelussa esille sekä satamien rooli kriittisenä infrana että huoltovarmuuskriittisenä logistiikkapalveluiden tuottajana. Satamat toimivat sopimus pohjaisesti jatkuvuuden hallinnassa ja varautumisessa, eikä alalla ole tarvetta lakisäätteiseen valmiussuunnitteluun palaamiselle ole.

Satamien rooli on myös hyvin tärkeä alueellisen huoltovarmuuden ylläpitämi- sessä ja kehittämisessä.

7.4. Verkostomallin kehittäminen sekä jatkuvan yhteiskunnallisen vuoropuhelun tarve

7.4. Utveckling av nätverksmodellen och behovet av en kontinuerlig samhällsdialog

-

Lausunnot liitteeseen 1

Utlåtande om bilaga 1

Huoltovarmuusjärjestelmä (liite 1)

Huoltovarmuusjärjestelmän kehittämistä koskevassa liitteessä tuodaan esille hyvin olennaisia kehittämisen kohteita. Suomen Satamaliitto ry haluaa erityi- sesti korostaa sektorikohtaisen varautumisen ja yhteistyön kehittämisen po- tentiaalia. Samalla kun toiminnan on vastattava pitkäjänteisyydellään vuoro-vaikutuksen ja luottamusenkin syntymiseen sektorin toimintaan osallistuvien kesken, on ohjausmallin, johtamisen ja yhteistyörakenteiden tuettava toimin-tamallin nopeaa reagointia. Toimivaltuuksien tulee olla selkeät ja poikkihal- linnollisen yhteistyön saumatonta ja toimivaa.

Poikkihallinnollisen yhteistyön ja poikkihallinnollisten ohjelmien/projektien seuranta myös edellyttää poikkihallinnollista luonnetta. Selonteon liitteessä todetaan Satamaliiton näkemyksen lailla se, että varautumistoimenpiteiden yhteensovittamista on tarpeen edelleen tehostaa, jotta järjestelmä toimii ko-konaisuudessaan mahdollisimman tehokkaasti.

Selonteossa jätetään lausumatta näkemys siitä, mikä taho johtaa ja ohjaa poolien toimintaa. Poolien toiminnan sisältöjen tulee vastata yritysten toiminnan jatkuvuuden hallinnan tarpeita, mutta itse poolitoiminnan kokonaisuuden ohjaus ja johtaminen tulisi olla yksiselitteisesti Huoltovarmuuskeskuksen vastuulla. Huoltovarmuusorganisaatio HVO jää tässä toimintamallin kuvauksessa jollakin tapaa irralliseksi.

Suomen Satamaliitto ry osallistuu jatkossakin aktiivisesti logistiikkasektorin toiminnan ja satamapoolin kehittämiseen.

Suomen Satamaliitto ry

Annaleena Mäkilä

Muut selontekoa koskevat yleiset kommentit

Övriga allmänna kommentarer om redogörelsen

-

Castrén-Mäkilä Annaleena
Suomen Satamaliitto ry